

گزارش جلسه کارشناسی دبیرخانه شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی استان کرمانشاه

شماره جلسه:	تاریخ جلسه:	ساعت شروع:	ساعت خاتمه:	محل جلسه:
۸۰	۱۴۰۰/۱۲/۱۹	۱۱:۰۰	۱۳:۰۰	سالن جلسات اتاق بازرگانی کرمانشاه

دستور جلسه :

بررسی مسائل و مشکلات پروژه سامانه گرمسیری

سامانه گرمسیری به عنوان یکی از بزرگترین طرح‌های سرمایه‌گذاری در غرب کشور، که با اهدافی از جمله مدیریت آب‌های سطحی، تأمین آب شرب و کشاورزی و توسعه مناطق غربی کشور اجرایی شده است و می‌تواند توسعه شتابان حوزه کشاورزی، غیرکشاورزی و اقتصاد شهرستان‌های مرزی از جمله قصرشیرین، سرپل‌ذهاب و گیلان‌غرب را رقم بزند. تاکنون گام‌های مهمی برای احداث بزرگترین طرح توسعه منابع آب و خاک برداشته شده است؛ ولی با این وجود، این طرح هنوز با مشکلاتی مواجه است که نیازمند رسیدگی و توجه ویژه است. سامانه انتقال گرمسیری به طول ۴۴۵ کیلومتر از سد ازگله شروع و تا دشت‌های دهلران و موسیان در استان ایلام ادامه دارد و اراضی تحت پوشش این پروژه ۱۱۰ هزار هکتار می‌باشد که در استان کرمانشاه شامل دشت‌های ازگله، جگیران، ذهاب شمالی، ذهاب جنوبی، جگرلوی شمالی، قراویز، سرپل ذهاب، بشیوه، قلعه شاهین، خان‌لیلی قصرشیرین، نفت شهر و سومار است. با اجرای این پروژه با بیش از ۸ میلیارد دلار هزینه، تاکنون تقریباً هیچکدام از اهداف اصلی طرح شامل تأمین آب شرب، صنعت و کشاورزی اراضی پایاب در استان‌های کرمانشاه و ایلام، و یکی از منابع تأمین آب سردسیری و نیروگاه ۲۱۰ مگاواتی حاصل نشده است. از جمله نواقص این پروژه را نواقص تکمیل ایستگاه‌های پمپاژ و استخرهای ذخیره مربوط؛ نواقص تکمیل شبکه اصلی در دشت جگرلوی جنوبی؛ عدم اتصال ایستگاه پمپاژ به شبکه در جگرلوی جنوبی؛ نشست حوضچه‌های حوزه قراویز و ناتمام رها شدن آن‌ها؛ مشکلات کانال اصلی مسیر قراویز و حومه؛ عدم اتصال استخرهای ذخیره ساخته شده به شبکه؛ کانال اصلی و ایستگاه پمپاژ ذهاب شمالی؛ و سرقت و تخریب شیرآلات و اتصالات نصب شده شبکه سیستم‌های آبیاری تحت فشار، می‌باشد. علاوه بر مسائل اقتصادی، در این پروژه ارزیابی اجتماعی و زیست‌محیطی مناسبی نیز انجام نشده است؛ در مقطع کنونی، ارزیابی مجدد این پروژه از جنبه‌های اجتماعی و اقتصادی می‌تواند از آسیب‌های زیست‌محیطی آتی و ائتلاف منابع بکاهد. برنامه‌ریزی بر مبنای ارزیابی مجدد و بکارگیری تجربه‌های کشورهای پیشرو در انجام پروژه‌های مشابه با بینش آینده‌پژوهانه، می‌تواند در احیای مجدد این پروژه و در نتیجه توسعه بخش کشاورزی و غیرکشاورزی کمک‌کننده باشد. مسائل و مشکلات پروژه گرمسیری، زخم‌هایی کهنه و ترمیم‌نیافته شده‌اند، و به‌عنوان یک پروژه فرااستانی و ملی که متاسفانه هیچکدام از اهداف اصلی اجرایی آن تاکنون بطور کامل محقق نشده است. یکی از اهداف بنیانی این طرح، مهار حداکثری آب بوده است که متاسفانه هنوز حدود ۵۰۰ میلیون مترمکعب، یعنی ۷۰ درصد آب مهار نشده است و وارد کشور عراق می‌شود. یکی از مهمترین دلایل نابسامانی وضعیت این پروژه را نبود یک مجری واحد، دلسوز و متعهد می‌باشد و نیاز به معرفی یک مجری واحد با تعهد پاسخگویی مرحله به مرحله الزامی است. همچنین تعیین تکلیف نشدن سازوکار طراحی، اجرا و سهم درصدی شرب و صنعت آب تخصیصی از این طرح به استان، یکی از بزرگترین مشکلاتی است که در آینده نمود پیدا خواهد کرد که نیازمند بررسی و برنامه‌ریزی است.

ابعاد و وسعت کار پروژه سامانه گرمسیری بسیار گسترده است و نیازمند عزم و همت همگانی است و یک سازمان به تنهایی نمی‌تواند همه مسیر را طی کند. در شرایط کنونی و با توجه به مشکلات موجود، نیاز به ارائه طریق و راه حل جدید وجود دارد و ادامه مسیر گذشته نتیجه مناسبی نخواهد داشت.

علی‌رغم مشکلات موجود، برای این طرح زحمت زیادی کشیده شده است و کشاورزی منطقه پیشرفت خوبی داشته است و نباید فواید کنونی طرح گرمسیری را به فراموشی سپرد. از محل آب سامانه گرمسیری، ۹ هزار هکتار زمین کشاورزی توسعه، و ۱۴ هزار هکتار بهبود داشته‌ایم. برای رسیدگی به مشکلات طرح گرمسیری و ارائه طریق برای تکمیل پروژه، شورایی متشکل از کارشناسان حوزه‌های مختلف تشکیل شود. همچنین کارشناسان محترم سازمان‌های مرتبط با آب و کشاورزی، ابتدا مقدار آب در دسترس هر منطقه از استان را تعیین و مقدار آب قابل‌استفاده با در نظر گرفتن ملاحظات زیست‌محیطی را مشخص کنند؛ سپس کارشناسان جهاد کشاورزی و اساتید دانشگاهی، الگوی کشت مناسب و با بهره‌وری بالا را بر اساس این مقدار آب، طراحی کنند.

پیشنهادات :

مقرر گردید، پیشنهاد تشکیل شورای سیاست‌گذاری در حوزه پروژه طرح گرمسیری جهت ساماندهی، بهره‌وری، تکمیل، کمک و حمایت از دستگاه‌های ذی‌ربط، با ترکیبی از افراد خبره، کاربلد، مجرب، ماهر و آشنا به مسائل فنی و اجتماعی، الگوی کشت، حفظ، حراست و بهره‌برداری از پروژه‌ها، از افراد بخش خصوصی، دانشگاهی، دستگاه‌های دولتی و محلی در جلسه اصلی شورای گفتگو مطرح گردد.

پیشنهاد می‌شود، ارزیابی مجدد فنی، اجتماعی و زیست‌محیطی در طرح سامانه گرمسیری انجام شود

پیشنهاد می‌شود، در راستای استفاده بهینه از ظرفیت سامانه گرمسیری، سازمان مجری طرح توسعه در استان ایجاد شود؛ و مکاتبات انجام شده توسط مجمع نمایندگان استان، استناداری و آب نیرو پیگیری گردد.

پیشنهاد می‌شود، با توجه به اینکه حدود ۷۰ درصد آب سامانه گرمسیری به کشور عراق می‌رود، سازمان مجری برنامه عملیاتی خود را برای مهار این حجم آب ارائه نماید.

پیشنهاد می‌شود، جهت استفاده از ظرفیت گردشگری، انرژی و کشاورزی در سد داریان و استفاده از امکانات موجود برای آن محدوده، برنامه‌های عملیاتی توسط دستگاه‌های ذی‌ربط ارائه گردد.

پیشنهاد می‌شود، متولی طرح، در استان مشخص و به طور ادواری گزارش‌هایی از اقدامات انجام شده در شورای گفتگوی استان ارائه نماید

پیشنهاد می‌شود، پیگیری‌های لازم از جانب استانداری، مجمع نمایندگان و دستگاه‌های ذی‌ربط برای احیاء تخصیص بودجه لازم به سامانه سردسیری انجام شود.

پیشنهاد می‌شود، سهمیه تخصیصی آب شرب و صنعت به استان، از سامانه گرمسیری به استان مشخص شود.